

Sytuacja gospodarcza Sudanu

W ślad za secesją Sudanu Południowego Chartum utracił $\frac{3}{4}$ dochodów ze sprzedaży ropy. W efekcie, gospodarka sudańska skurczyła się do 2012 r. o 14%. Rok 2013 r. przyniósł lekkie ożywienie, które powinno utrzymać się w średnim okresie. W celu przezwyciężenia kryzysu fiskalnego administracja chartumska zmuszona została do reformowania gospodarki w warunkach ograniczonego dostępu do zagranicznej pomocy finansowej. Na lata 2012-2014 rząd sudański przyjął *Program Ocalenia*, który przewiduje implementację działań oszczędnościowych- redukcje zatrudnienia w administracji, cięcia subsydiów paliw i żywności, prywatyzację aktywów państwowych, a także zwiększających podatki. Nadrzędnym priorytetem reform jest zregenerowanie wpływów budżetowych poprzez zdywersyfikowanie gospodarki i rozwój produkcji głównych towarów eksportu sudańskiego spoza sektora węglowodorów- złota, bawełny, gumy arabskiej, bydła, sezamu. Sudan angażuje się obecnie w projekty wydobywania ropy oraz minerałów na swoim terytorium¹. Nadzieje wiąże zwłaszcza z eksploatacją bogatych pokładów złota na Pustyni Nubijskiej. Rząd sudański konfrontowany był w 2013 r. z niepokojami społecznymi na tle gwałtownie rosnących cen paliw i żywności. Toksyczny klimat społeczny przy 20% bezrobociu będzie cechował również 2014 r. Import sudański rejestruje od 2012 r. wzrost, który w 2013 r. sięgnął 8% - stymulowany zwłaszcza zakupami ropy i produktów pochodnych oraz art. przemysłowych, maszyn i urządzeń, a ponadto żywności. Wg prognoz, trend wzrostowy importu będzie trwał w najbliższych latach (tab.1).

Tabela 1. Wskaźniki makroekonomiczne Sudanu

wskaźnik/okres	2010	2011	2012	2013	2014	2018
Liczba ludności (mln)	43,2	32,7	33,5	34,4	35,3	39,1
PKB (mld USD)	76,7	66,9	60,5	52,5	56,6	63,6
Dynamika PKP (% p.a.)	5,7	-10,9	-3,3	3,9	2,5	3,6
Inflacja (%)	15,4	18,9	35,6	32,1	27,4	10,0
Eksport (mld USD)	11,4	9,7	3,4*	6,6*	-	-
W tym eksport ropy (mld USD)	9,7	7,3	0,2	3,6	-	-
Import (mld USD)	10,0	9,2	9,5	10,0	-	-
Dynamika importu (% p.a.)	-	-19,6	3,2	7,9	6,2	2,4
Bilans rachunku bieżącego (mld USD)	6,9	-0,3	-6,5	-6,3	-4,0	-4,7

*Źródło: MFW, BMI, Sudański Bank Centralny. *W tym eksport złota: 1,65 mld USD w 2012 r. i 1,1 mld USD w 2013 r. (nieoficjalne dane określają wywóz złota na poziomie 2-3-krotnie wyższym)*

¹Sudan posiada m.in. złoża złota, srebra, chromitu, manganu, miedzi, żelaza, gipsu, wapnia.

Warunki działalności gospodarczej na rynku Sudanu

Sankcje międzynarodowe

Ze względu na uzależnienie od sprzedaży ropy koniunktura gospodarcza Sudanu powiązana jest ze stabilnością Sudanu Południowego². Wobec obaw, że konflikt etniczny w Sudanie Południowym, jaki zaostrzył się pod koniec 2013 r., może skłonić Chartum do interwencji zbrojnej pod pretekstem ochrony produkcji ropy, trudno oczekiwać rychłego złagodzenia sankcji, jakie społeczność międzynarodowa utrzymuje wobec Sudanu³.

Wymiana handlowa z zagranicą

Obroty handlowe Sudanu z zagranicą przekroczyły w 2013 r. 16 mld USD, przy imporcie znacząco przewyższającym eksport i deficycie handlowym powyżej 3 mld USD (tab. 1). Dzięki porozumieniu ws. tranzytu ropy południowosudańskiej osiągniętemu z Dżubą w 2012 r. prowizje Chartumu wyniosły 3,6 mld USD. Z drugiej strony jednak, zakupy ropy i produktów pochodnych rzędu 1,6 mld USD stanowiły wysokie obciążenie bilansu handlowego Sudanu, wyjaśniając 16% jego importu. Najważniejszym partnerem handlowym Sudanu są kraje BW oraz Azji (Chiny, Indie, Japonia). W 2013 r. do wiodących rynków zbytu sudańskich towarów należały Chiny (odbiorca 2/3 ropy południowosudańskiej) oraz ZEA (importer większości złota sudańskiego). Zauważalną rolę w sudańskiej sprzedaży produktów spoza sektora surowców odgrywają rynki regionalne w ramach COMESA, zwłaszcza Etiopia i Egipt.

W przywozie krajów UE z Sudanu, który oscyluje wokół 200 mln USD, przodują produkty rolnicze (75-90% udział w przywozie z Sudanu). UE nabywa ponadto w Sudanie niewielkie ilości chemikaliów, maszyn i sprzętu transportowego oraz paliw i produktów kopalnianych. Wiodącym importerem unijnym są Włochy, wyjaśniając ok. 70% unijnych zakupów na rynku sudańskim. W kompozycji geograficznej importu sudańskiego również wyróżniają się Chiny (18% udział w przywozie), wyprzedzając Indie (9%), ZEA (7%), Egipt (7%), Arabię Saudyjską (6%) i Japonię (3%). Grupie eksporterów unijnych przewodzą Niemcy z udziałem 2%, reprezentując ok. 1/3 unijnej sprzedaży na rynku sudańskim, przed Wlk. Brytanią i Włochami. Udział Polski w eksporcie do Sudanu wyniósł w latach 2012-2013 odpowiednio 0,06%-0,05%. Zakupy sudańskie za granicą koncentrują się na art. rolno-spożywczych, ropie naftowej, wyrobach przemysłowych, maszynach i urządzeniach oraz środkach transportu. Wśród produktów eksportowanych przez kraje UE do Sudanu przeważają maszyny i urządzenia (blisko 60% udział w sprzedaży przedsiębiorców unijnych na rynku sudańskim), sprzęt transportowy, produkty rolnicze, chemikalia, urządzenia telekomunikacyjne i biurowe, wyroby z żelaza i stali oraz paliwa i produkty kopalniane.

Inwestycje zagraniczne

Napływ inwestycji zagranicznych do Sudanu, szacowany na 3-4% PKB rocznie, uregulowany jest Ustawą Inwestycyjną z 1999 r., która oferuje zwolnienia podatkowe oraz możliwość całkowitego transferu zysków i repatriacji kapitału, a ponadto zezwala na 100% własność

²Chartum i Dżuba nie osiągnęły np. kompromisu ws. uregulowania długu zagranicznego Sudanu, który na koniec 2013 r. wyniósł 45,6 mld USD, co odpowiada ponad 85% jego PKB. Ok. 3/4 tej kwoty stanowią zobowiązania wobec Klubu Paryskiego.

³Unia Europejska stosuje wobec Sudanu (i Sudanu Południowego) zakaz transferu oraz eksportu broni i produktów pokrewnych jak i realizacji pomocy technicznej i finansowej dotyczącej tych towarów. USA wprowadziły natomiast całkowity zakaz handlu (z wyjątkiem pomocy humanitarnej).

zagraniczną przedsiębiorstwa oraz daje gwarancje przeciw jego wywłaszczeniu⁴. Na bazie Ustawy o Strefach Wolnohandlowych z 1994 r. utworzono dwie strefy wolnego handlu- na obszarze Port Sudan oraz w Garri. Zapewniają one przedsiębiorcom ułatwienia logistyczne obok ochrony przed wywłaszczeniem oraz 12-letniego zwolnienia z podatku CIT.

Klimat biznesowy

Sudan jest przykładem uciążliwego środowiska biznesowego⁵. Problemem jest m.in. uzyskiwanie zaświadczeń, zezwoleń i kredytów oraz egzekwowanie warunków kontraktów. Stosowana przez Sudański Bank Centralny reglamentacja walut na zakupy importowe wprowadza element nieprzewidywalności do finansowania transakcji importowych. Wysokość podatków CIT uzależniona jest od rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej i wynosi 0% w rolnictwie, 10% w przemyśle, 35% dla firm operujących w sektorze ropy i gazu. Podstawowa stawka VAT to 15%.

Sporządził:

Michał Mierzwa
I-szy radca

WPHI w Kairze, kwiecień 2014 r.

⁴W jego konfiguracji geograficznej przeważają kraje Zatoki Perskiej i Chiny. Firmy chińskie ulokowały w Sudanie od 3 do 6 mld USD- głównie w sektorze ropy i budowlanym.

⁵149 pozycja w ranking *Doing Business* Banku Światowego i przedostatnia w *Corruption Perceptions Index* Transparency International.